

HRVATSKA GLAGOLJICA

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice iz Zagreba
godišće VIII | broj 88 | listopad 2023. | ISSN 2718-4307

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Ljetni su mjeseci projurili uz obilje glagoljaških događanja. Nova akademska godina donijet će i nova zbivanja, a mi im s veseljem otvaramo vrata, baš kao što i Hum, najmanji grad na svijetu, svojim poznatim vratima radosno dočekuje sve ljude dobre volje.

Zanimljivosti iz svijeta glagoljice

U prostoru Centra za kulturu Trešnjevka od 18. srpnja do 18. kolovoza moglo se razgledati izložbu *Glagoljica* koju je pripremila udruga Svitanje. Udruga je osnovana 2004. godine sa ciljem promicanja i zaštite mentalnog zdravlja u zajednici za osobe oboljele od mentalnih poremećaja, održavanja programa koji potiču socijalno uključivanje i zaštite ljudskih prava. Na likovnim radionicama štićenici udruge i ostali polaznici upoznali su glagoljicu. Neke od radionica vodila je naša svestrana članica gđa Verica Kovač koja je sudionike podučila kako čitati glagoljicu te kako je pisati na drevni način - gušćim perom, poput kaligrafa i srednjovjekovnih pisara.

SENJSKI GLAGOLJSKI MISAL

Tiskan u Senju
7. kolovoza 1494.
u tiskari Blaža Baronića.

Senjsko muzejsko društvo u suradnji sa Župnim uredom Senj obilježilo je završetak tiskanja Senjskog glagoljskog misala, prve knjige za koju se pouzdano zna da je tiskana na hrvatskome tlu, 7. kolovoza 1494. godine. Ovaj datum, kao i djelovanje senjske glagoljske tiskare u razdoblju od 1494. do 1508. godine, smatra se jednim od najvažnijih datuma i događanja senjske i hrvatske povijesti i kulture.

Dana 11. kolovoza Mirna Lipovac je u Muzejskom centru Faust Vrančić u Prvić Luci na otoku Prviću kod Šibenika održala predavanje pod nazivom *Vedro lice glagoljice (na Prviću i šire)*. Više detalja možete pronaći na poveznici: <https://www.infovodice.com/moje-misto/zanimljivosti/21895-mirna-lipovac-otkriva-tajne-starog-hrvatskog-pisma.html>.

Potkraj kolovoza proslavljena je trideseta obljetnica djelovanja *Ljetne škole glagoljice Kornić*, programa koji organiziraju čuvari kulturne i povijesne baštine svoga mjesta ali i otoka Krka iz Katedre Čakavskog sabora Kornić, čiji predsjednik je naš član, etnolog g. Damir Kremenić. Polaznici radionica u okviru tog ljetnog edukativnog programa postavili su na brojnim objektima u Korniću keramička glagoljska slova. Tako su svoja glagoljska imena dobili Dom, Crikva svetoga Jakova, Placa, špina, komunska gušterna, tvrtka Dive Krk, kuća Josipe Braut, oštarija, butiga, toš, banak i Čitalnica.

U Sumartinu na otoku Braču u srijedu 23. kolovoza navečer nastupila je ženska klapa *Alegrija*. Osim što ih je bilo lijepo i čuti i vidjeti, ističemo jedan detalj: sve članice klape na svojim crvenim opasačima imaju glagoljicom izvezen naziv klape **hmbjzabxhph**.

Početkom rujna svi članovi Društva prijatelja glagoljice koji ne koriste računalo dobili su redovno godišnje pisano izvješće o radu Društva u prethodnoj te pregled tribina u predstojećoj akademskoj godini.

Na poziv Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) Crne Gore i uz sudjelovanje Centra za očuvanje i razvoj manjina Crne Gore, prof. Darko Žubrić i Mirna Lipovac održali su dana 10. i 11. rujna po dva predavanja za biranu publiku u Donjoj Lastvi (kod Tivta) i Podgorici. Neumoran domaćin i organizator ovih susreta bio je g. Zvonimir Deković, predsjednik HNV-a Crne Gore i naš *stari znanac* kojega smo već u dva navrata imali prilike poslušati na našim mjesečnim tribinama. Predavači su za mjesni radio *DUX* u opuštenom razgovoru s direktoricom Tanjom Grabić, prof., slušatelje upoznali s radom DPG-a i temama predavanja. Emisiju možete poslušati na poveznici: <http://www.radiodux.me/vijesti/kultura/o-glagoljici-i-tragovima-glagoljice-u-boki>.

Izvršće s predavanja u Podgorici nalazi se na: <https://www.vijesti.me/kultura/673311/o-parcicu-i-tragovima-glagoljice-u-boki-kotorskoj#:~:text=%C5%BDubrin%C4%87%20je%20apostrofirao%20i%20da%20glagoljica%20nije%20gr%C4%8Dko,glagoljica%20ili%20koji%20nisu%20dali%2C%20odnosno%20imali%20glagolja%C5%A1e%E2%80%9D>.

Izvršno posjećenom predavanju u Podgorici pribivao je i veleposlanik Republike Hrvatske dr. sc. Veselko Grubišić, a na oba predavanja bila je i mr. sc. Jasminka Lončarević, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Kotoru, kao i g. Adrijan Vuksanović, predsjednik Hrvatske građanske inicijative i zastupnik u Skupštini Crne Gore. Zahvaljujemo HNV-u na izvršnoj organizaciji i gostoprimstvu.

Dana 15. rujna na Sveučilištu u Zadru održan je međunarodni znanstveni kolokvij *Berčićevi fragmenti u virtualnom istraživačkom okruženju*, u organizaciji Centra za istraživanje glagoljice (CIG) pri istom Sveučilištu. Ovaj je kolokvij završna aktivnost projekta *Jezična, pismovna i kodikološka analiza fragmenata zbirke Ivana Berčića zadarske provenijencije u virtualnom istraživačkom okruženju*. Opširnije pogledajte na mrežnoj stranici <http://cig.unizd.hr/>

Iza nas je već i prvo predavanje iz ciklusa tribina *Hrvatska glagoljaška baština* koje je održano u prostoru Matice hrvatske dana 25. rujna u 19 sati. Gost-predavač bio je g. Lajčo Perušić, rodom iz Subotice, pjesnik, prozaik, publicist i umirovljeni turistički menadžer. Predavanje je nosilo naziv *Trag predaka popločen glagoljicom*.

U četvrtak, 28. rujna, povodom 15. obljetnice preminuća (4.09.2008.) i 76. obljetnice rođenja (16.11.1947.), u Rijeci je održana *Večer sjećanja na lik i djelo Darka Dekovića* koju su organizirali njegovi prijatelji, suradnici i suputnici koji su se nekoć (prije 50-ak godina) okupljali u Rijeci u Zajednici Synaxis. Prvo je u crkvi sv. Jeronima služena sveta misa na spomen Darka Dekovića, a potom je u Dominikanskom samostanu održano nekoliko predavanja posvećenih njegovom životu i radu, uključujući i njegovoj glagoljaškoj djelatnosti. Prigodnu izložbu pod nazivom *Darko Deković – zaljubljenik glagoljice* postavila je dizajnerica i negdašnja članica našega Društva, gđa Julija Vojković.

Tradicionalna misa s nakanom za Jurja Slovinca, kojom mješoviti pjevački zbor *Baščina* Društva prijatelja glagoljice ujedno započinje s nastupima u novoj akademskoj godini, održana je u nedjelju, 1. listopada u 18 sati u crkvi sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu, Jandrićeva 21.

Četiri nove zvijezde na glagoljskom knjižnom nebu

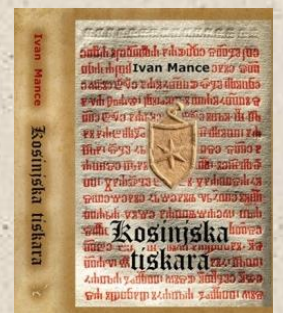
Projekt doc. dr. sc. Renate Burai *Pišimo glagoljicom i učimo o hrvatskoj kulturnoj baštini* realiziran je početkom ove godine uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Ova knjiga spoj je umjetnosti, hrvatske kulture, njegovanja hrvatskog nacionalnog identiteta i poučavanja. Uz predgovor čitateljima knjiga daje kratki uvod i pregled o nastajanju glagoljice te prikazuje 28 slova hrvatske uglate glagoljice. Knjiga je prije svega zamišljena kao pomoćno nastavno sredstvo u izvannastavnoj aktivnosti učenja pisanja glagoljice.

Dvopismena glagoljično-latinična zbirka duhovnoga pjesništva *Riječ koja liječi* autorice Biserke Draganić, bivše predsjednice našega Društva, proglašena je Knjigom mjeseca od strane Društva profesora hrvatskoga jezika. Knjigu u elektroničkom obliku možete prelistati na: <https://dphj.hr/novo-prva-knjiga-nove-edicije-dphj-a-knjiga-mjeseca/>.

G. Tomislav Beronić, naš član kojega smo već imali prilike upoznati na jednoj od naših tribina, autor dviju knjiga koje smo ranije predstavili u Novostima te autor popularne igre Glagomatika, pisac je još jedne zbilja posebne knjige, objavljene u cijelosti na glagoljici. *Misal kneza Anža Frankopana* prvi je roman otisnut na starom hrvatskom pismu nakon više od jednog stoljeća. Izlazak ove knjige iz tiska poklopio se i s 540. obljetnicom hrvatskog Prvotiska iz 1483. i 130. obljetnicom prvoga izdanja Parčićevog misala. Autor je svojim novim djelom iskazao posebno poštovanje prema našem Prvotisku, prvoj knjizi otisnutoj glagoljicom na hrvatskom jeziku, u tada frankopanskom gradu Kosinju.

Još jedan neumorni član DPG-a, g. Ivan Mance obranio je tijekom rujna s najvišim ocjenama doktorski rad na temu hrvatskog Prvotiska iz 1483. godine. Svojom je disertacijom istaknuo Kosinjsko mjesto u kojemu je pod pokroviteljstvom kneza Ivana VIII. Anža Frankopana Brinjskog ustanovljena tiskara u kojoj je otisnuta prva knjiga na hrvatskom jeziku. Naš Prvotisk, odnosno čuveni glagoljski *Misal po zakonu rimskoga dvora* za kojega se do sada neutemeljeno tvrdilo da je otisnut u Veneciji. G. Mance je ove godine objavio vrlo opsežnu monografiju *Kosinjska tiskara*.

Najava sljedećih događanja

Naredna mjesečna tribina u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu održat će se u planiranom terminu, u srijedu 11. listopada s početkom u 19 sati. Najavljeni predavač iznenada je otkazao gostovanje pa će umjesto njega *uskočiti* prof. Darko Žubrinić i Mirna Lipovac s temom *Parčičev misal i glagoljica u Boki kotorskoj*. Ova tema pobudila je veliko zanimanje crnogorske publike, a vjerujemo da će zanimati i članove DPG-a.

Cijela ova godina u franjevačkoj zajednici na zagrebačkom Ksaveru u znaku je značajnog jubileja – obilježavanja 100 godina franjevac trećoredaca glagoljaša na Svetom Ksaveru u Zagrebu (1923. – 2023.). Budući da uskoro počinje i Mjesec hrvatske knjige, Društvo prijatelja glagoljice će u dvorani pored crkve izložiti 20 poučnih glagoljskih panoa, a prof. Žubrinić će kroz tri popodneva (17., 18. i 19. listopada u 19, 15 i 19 sati) održati tečaj glagoljice.

Dana 20. listopada u 19 sati na Ksaveru predavanje će održati dr. sc. Vera Blažević Krezić sa Sveučilišta u Osijeku.

U Dječjoj knjižnici Marina Držića u Zagrebu tijekom Mjeseca hrvatske knjige Društvo će izložiti 15-ak panoa, niz ukrasnih i upotrebnih predmeta obilježenih glagoljicom, a u planu je i da gđa. Verica Kovač izloži svoja keramička glagoljska slova. Slobodno prošetite do navedene knjižnice i pogledajte kako u njoj blista naša glagoljica.

Glagoljica gdje je (ne) očekujemo

Lena Rinella Ivanković, zagrebačka akademska kiparica, autorica je ove slike nastale 2019. godine u kombiniranoj tehnici. Na slici je prikazan stari Frankopanski dvorac koji potječe iz 16. stoljeća, a glagoljicom je ispisan njegov naziv: *Severin na Kupi*.

Arhitekt i umjetnik Dominik Kunkera otvorio je 1988., u svojoj rodnoj kući u Novalji, galeriju ERA čiji naziv je ispisan latiničnim i glagoljskim slovima. Tijekom godina i desetljeća djelovanja, galerija je postala jednom od najznačajnijih kulturnih ustanova u Novalji. Njezin osnivač je preminuo proljetos u 97. godini života, ali galerija **ЭРА** nastavlja s radom.

Otok Vrgada nalazi se u jugoistočnom dijelu zadarskog arhipelaga, preko puta mjesta Drage i Pakoštane. Ima dvjestotinjak stanovnika, nema automobila, a poznate su njegove uvale sa zlatnim pijeskom kakve se rijetko viđaju. Jezikoslovac Blaž Jurišić je dosta davne 1962. godine objavio knjigu *Glagoljski spomenici otoka Vrgade*, a u novije vrijeme glagoljskim matičnim knjigama s Vrgade bavila se i dr. sc. Grozdana Franov Živković iz Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru. Mlađi žitelji Vrgade trude se da velika kulturna i povijesna baština ovoga maloga otoka ne padne u zaborav i za posjetitelje organiziraju edukativne šetnje otokom. Izradili su i prigodbu patntenu torbicu s latiničnim i glagoljskim natpisom POD – **ПОД** (Priča o Dalmaciji – šetnja Vrgadom).

U Kompolju kod Otočca, u crkvi sv. Stjepana Prvomučnika, nalazi se glagoljicom klesani tekst RIJEČ TIJELOM POSTADE (iz Ivanova evanđelja, 1.14). Osim toga, u samom središtu Otočca nalazi se Gačanski park Hrvatske memorije koji je vrijedno razgledati.

Zdravstveno učilište u Zagrebu, na adresi Medvedgradska 55 ima zanimljiv glagoljski logotip, a također i Institut za antropologiju u Gajevoj 32.

Podsjećamo članove na plaćanje godišnje članarine, a tko je u mogućnosti može dati i donaciju. Unaprijed zahvaljujemo!

Neka Vas prate mir i dobro!

UREDNIČA	ՄԻՐԱ ԼԻՍՈՎԱՆՑ Mirna Lipovac	STRUČNI SURADNIK	ԴԱՐԿՈ ՋՅՈՒՐԻՆԻՑ Darko Žubrinić
DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE E-adresa: drustvoprijateljaglagoljice@gmail.com		ՄԵԼԵԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՏԵՐՆԵՏԻՆԵՆ ԿԱՄԻՆԻՏԱՆԻՐԱՅԻՆԻՐԱՅՈՒՄ Web adresa: http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html	

Svi raniji brojevi *Novosti* nalaze se na: www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html